



de Rechtspraak

Aan de minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 29 april 2010
doorkiesnummer 070 - 361 9721
e-mail Voorlichting@rechtspraak.nl
onderwerp Adviesaanvraag wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering houdende uitbreiding van de piketdienst tot en met de bewaring en van de mogelijkheid tot verhaal op draagkrachtige veroordeelden

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 46
www.rechtspraak.nl

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 5 maart 2010 heeft u de Raad voor de rechtspraak (de “**Raad**”) verzocht advies uit te brengen inzake het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering houdende uitbreiding van de piketdienst tot en met de bewaring en van de mogelijkheid tot verhaal op draagkrachtige veroordeelden (**het Wetsvoorstel**).

Het Wetsvoorstel strekt ertoe het moment van ambtshalve toevoeging van een raadsman aan de voorlopig gehechte verdachte te verschuiven van de inbewaringstelling naar de gevangenhouding onder gelijktijdige verlenging van de rechtsbijstand door een piketadvocaat gedurende de verzekering naar de bewaring. Verder strekt het Wetsvoorstel ertoe om de mogelijkheden te verbreden om achteraf de kosten van rechtsbijstand die op grond van een al dan niet ambtshalve toevoeging door de Staat zijn gedragen, te verhalen op vermogende of voldoende draagkrachtige verdachten. Het Wetsvoorstel is het gevolg van een taakstellende bezuiniging op de gesubsidieerde rechtsbijstand.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

Advies

De Raad heeft de volgende opmerkingen.

1. Algemene opmerkingen

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.



de Rechtspraak

datum 29 april 2010
pagina 2 van 6

De Raad heeft over dit onderwerp eerder geadviseerd op 11 januari 2006 naar aanleiding van een beleidsvoornemen dat was verwoord in uw brief 3 november 2005.² De opmerkingen in dat advies zijn nog steeds geldend.

De Raad onderstreept het zwaarwegende belang van (betaalbare) rechtsbijstand aan verdachten en de daarmee samenhangende noodzaak van een goed stelsel voor het verlenen van die rechtsbijstand, zoals volgt uit artikel 18 van de Grondwet, en – verdergaand – uit artikel 6, derde lid sub c, EVRM en artikel 14, derde lid sub d, IVBPR. Bij een bezuiniging op gesubsidieerde rechtshulp moet dan ook gewaakt worden voor een uitholling van dit recht op rechtsbijstand. Dat geldt in het bijzonder de rechtsbijstand aan de in verzekering gestelde of voorlopig gehechte verdachte. Inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis zijn immers diep in de persoonlijke levenssfeer ingrijpende dwangmiddelen die bovendien plaatsvinden in een voor de verdachte cruciale fase van de opsporing en vervolging. Juist in die fase is rechtsbijstand door een raadsman onontbeerlijk. De Raad memoreert dat de regeling van de ambtshalve toevoeging van een raadsman aan een preventief gehechte verdachte dateert van voor de herziening van het Wetboek van Strafvordering in 1926. Al in 1885 werd onderkend dat vanwege de Staat moet worden voorzien in een “ambtshalve verdediging” van een gedetineerde verdachte omdat deze door zijn detentie niet goed in staat is zelf voor bijstand door een advocaat te zorgen.³

De Raad constateert dat met het Wetsvoorstel geen afbreuk wordt gedaan aan het recht op rechtsbijstand van de in verzekering gestelde of voorlopig gehechte verdachte.

De Algemene Maatregel van Bestuur, bedoeld in artikel 49 Sv.

De Raad betreurt het dat de in artikel 49, vijfde lid, Sv aangekondigde algemene maatregel van bestuur (AMvB) niet tegelijk met het Wetsvoorstel ter advisering is voorgelegd. Met name voor een volledige en goede beoordeling van de werklastgevolgen voor de rechtspraak is kennisneming van de inhoud van die AMvB onontbeerlijk. Hierna wordt uiteengezet dat er sprake is van werklastgevolgen, maar die zijn door het ontbreken van de AMvB en betrouwbare gegevens omtrent het aantal gevallen waarin naar verwachting verhaal zal worden gezocht, niet goed in te schatten. De Raad adviseert u daarom de eventuele indiening van het Wetsvoorstel uit te stellen totdat de Raad in de gelegenheid is gesteld over de AMvB te adviseren.

In de bijlage bij deze brief worden artikelsgewijs en redactioneel nog enige opmerkingen gemaakt.

² Uw kenmerk 5383300/05/DTR.

³ E.A.Smidt, Wetboek van Strafvordering met de geschiedenis der wijzigingen, deel 1, p. 244-276 en 418-423.



de Rechtspraak

datum 29 april 2010
pagina 3 van 6

2. Werklast

Het Wetsvoorstel leidt naar schatting per saldo tot een marginale verzwaring van de werklast voor de rechtspraak. De verschuiving van het geven van een last tot toevoeging naar een latere fase zal leiden tot een afname van het aantal gevallen waarin een last tot toevoeging moet worden gegeven en daarmee tot een marginale vermindering van de werklast.

De aanscherping van de mogelijkheid om verhaal te zoeken op draagkrachtige veroordeelden zal daarentegen leiden tot een verzwaring van de werklast bij de rechtbanken door de verzetprocedure die in het leven wordt geroepen (art. 49, lid 3 Sv). Hoewel hoogstens een *educated guess* gemaakt kan worden naar het aantal gevallen waarin verhaal zal worden gezocht, mag worden aangenomen dat de veroordeelde in (vrijwel) alle gevallen tegen de kennisgeving van de betalingsverplichting in verzet zal komen. Dit leidt echter tot een marginale verzwaring van de werklast.

Op basis van de gegevens van 2007, 2008 en 2009 zal de verschuiving van het moment waarop een last tot toevoeging wordt gegeven, leiden tot 5.000 lasten minder per jaar. Als er van wordt uitgegaan dat per jaar in 500 gevallen verhaal zal worden gezocht voor de kosten van rechtsbijstand, leidt dit naar verwachting tot nagenoeg evenveel verzetzaken voor de raadkamers van de rechtbanken.

€	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5
Besparing uitbreiding piketfase	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Verzet tegen verhaal, hogere q ⁴	413.000	413.000	413.000	413.000	413.000
Verzet tegen verhaal, lagere prijs ⁴	-313.000	-313.000	-313.000	-313.000	-313.000
Totaal werklastverzwaring	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000

3. Slot

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het uiteindelijke Wetsvoorstel, stelt de Raad het op prijs als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het Staatsblad. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

⁴ De werklastberekening kent twee componenten. Met de minister zijn gemiddelde prijsafspraken gemaakt. Wanneer er, zoals bij invoering van deze wetgeving, 500 zaken bij komen, is er een effect in de aantallen en een prijseffect. Het aantalleneffect wordt berekend door het aantal nieuwe zaken te vermenigvuldigen met de gemiddelde prijs. Omdat raadkamerzaken gemiddeld lichtere zaken zijn dan de gemiddelde zaakszwaarte op basis waarvan de prijs is afgesproken met de minister, zorgt het toevoegen van 500 raadkamerzaken voor een gewijzigde gemiddelde zaakszwaarte. Dit heet het prijseffect.



de Rechtspraak

datum 29 april 2010
pagina 4 van 6

Hoogachtend,

mr. F.H.W. van den Emster
Voorzitter



de Rechtspraak

datum 29 april 2010
pagina 5 van 6

Bijlage: inhoudelijke opmerkingen artikelsgewijs.

1. Inhoudelijke opmerkingen:

- *Art. 41, lid sub b:* In het licht van de doelstelling van het Wetsvoorstel verdient het overweging dit lid in die zin te wijzigen dat indien de voorlopige hechtenis in eerste aanleg is opgeheven, in hoger beroep geen ambtshalve last tot toevoeging wordt gegeven.
- *Art. 49, lid 1:* In de MvT komt niet naar voren in hoeveel gevallen wordt verwacht dat verhaal zal worden gezocht op draagkrachtige veroordeelden? En ook niet in hoeveel gevallen wordt verwacht dat dit daadwerkelijk tot inning van een deel van of de gehele kosten van rechtsbijstand zal leiden. De Raad acht het gewenst dat hierop in de MvT wordt ingegaan teneinde de effectiviteit van de voorgestelde regeling te kunnen beoordelen. De Raad merkt in dit verband op dat rekening moet gehouden worden met het gegeven dat veroordeelden hun vermogensbestanddelen vaak buiten het bereik van politie en justitie weten te houden, zoals is gebleken bij het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel.
- *Art. 49, lid 3:* Bij de keuze van een termijn is kennelijk aansluiting gezocht bij de termijn van artikel 575, derde lid, Sv. De Raad acht deze termijn van zeven dagen kort, vooral omdat een met redenen omkleed bezwaarschrift moet worden ingediend tegen de kennisgeving tot verhaal van de kosten van rechtsbijstand. Met redenen omkleed betekent dat de veroordeelde een onderbouwd verweer zal moeten voeren met betrekking tot zijn draagkracht en dat zal veelal niet op die korte termijn zijn op te stellen. Het verdient daarom overweging de termijn (tenminste) te stellen op veertien dagen, zoals bijvoorbeeld bij verzet op grond van artikel 257e, eerste lid, Sv.
- *Art. 49, lid 3:* De Raad adviseert wat betreft het moment waarop de verzettermijn gaat lopen aansluiting te zoeken bij de regeling in artikel 257e, eerste lid, eerste volzin, Sv: indien de betekening niet persoon heeft plaatsgehad, vangt die termijn pas aan nadat zich anderszins een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de verhaalsbeschikking bekend is bij de veroordeelde. Als dit niet zo wordt geregeld, wordt het recht van verzet bij bijvoorbeeld een uitreiking aan de griffier (omdat van de veroordeelde geen GBA-adres bekend is) veelal illusoir. Dit klemt te meer nu geen rechtsmiddel is opengesteld tegen een beslissing op het verzet.
- *Art. 49, lid 3:* De Raad gaat ervan uit dat aan de veroordeelde die zich door middel van een bezwaarschrift wil verzetten tegen een kennisgeving van de betalingsverplichting, een advocaat kan worden toegevoegd.
- *Artikel II:* De overgangsbepaling is onvoldoende helder. In de eerste plaats ziet het Wetsvoorstel alleen op de rechtsbijstand aan verdachten die ten tijde van het feit strafrechtelijk meerderjarig zijn. Dat ware in deze overgangsbepaling tot uitdrukking te brengen. Verder zal bedoeld zijn dat op (strafrechtelijk meerderjarige) verdachten die zich op het moment van inwerkingtreding van het Wetsvoorstel in verzekering of bewaring bevinden, de artikelen 40, 41, 42 en 43 van het Wetboek van Strafvordering, zoals die voor die inwerkingtreding luiden, van toepassing blijven.



de Rechtspraak

datum 29 april 2010
pagina 6 van 6

2. Redactionele opmerkingen:

- *Artikel 49, lid 2, Sv:* In de laatste volzin ware "artikelen" vervangen door "artikel".
- *Artikel 49, lid 3, Sv:* De zin: "Wordt het verzet gegrond verklaard, dan eindigt daarmee de zaak" ware uit een oogpunt van rechtszekerheid aan te vullen met de zinsnede: "en zal verhaal op de veroordeelde niet plaats kunnen vinden".
- *Artikel 49, lid 3, Sv:* De zin: "De raadkamer beslist zo spoedig mogelijk, maar niet later dan veertien dagen na de behandeling van het verzet" ware te vervangen door: "De raadkamer beslist binnen veertien dagen na de behandeling van het verzet".
- *MvT pagina 3 , derde alinea, eerste zin:* "Het recht zicht te verdedigen" moet zijn "Het recht zich te verdedigen".